

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Hjemløs

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Hjemløs", i Goldschmidt, M. A.: *Hjemløs*, udg. af Mogens Brøndsted ; Harald Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 1999, s. 289. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-goldschmidt03-shoot-idm139686920105520.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Hjemløs

Familiens Venner kom snart og hyppig ud i Besøg, og Grossereren, der selv var en alvorlig, indesluttet Mand, forøgede Kredsen ved at indføre en fjernere Bekjendt, en Hr. Dalberg, der opholdt sig paa et Landsted i Nærheden og jevnlig traf sammen med ham paa Dampskibet. Dalberg havde et Navn som betydningsfuld Politiker af den nationale Opposition; han var af anseet Familie, temmelig ung, af et vakkert og vindende Ydre og optraadte i Selskabslivet, ikke paa unge Mænds almindelige Maade, bøiede sig under den engang givne Selskabelighedstone, men i Kraft af Ideen, paavirkende, vindende, indsmigrende, propaganderende, som Bærer af og Tjener for sin politisk-patriotiske Tanke. Han fæstede snart sit Blik paa Theilmann som Agent og stor Kjøbmand i en Kjøbstad og besluttede, i denne Kjøbstad at nedlægge et Sennepskorn. Theilmann var ogsaa meget tilgængelig for Ideerne eller gjorde idetmindste ingen Modstand, og det viste sig desuden hurtigt, at han hørte til de Misfornøiede, idet han bl. A. var misfornøiet med Kjøbstadens nye Byfoged og af de nye Ideer forlangte hans Fjernelse (eller egenlig den gamle, afdøde tilbage). Dalberg, der gjorde sig til af at kjende alle Egoismer og benytte dem for Ideen, henviste til Fremtidens Communalforfatning, under hvilken Byerne forhaabenlig selv skulde vælge deres Byfoged eller Maire. Dette var en høist overraskende Idee for Agenten, hvis Tanke hidtil ikke havde naaet saa høit, at den kunde øine Muligheden af at see en Byfogeds Souverainetet over Hovedet. Han var ikke istand til at opdage Andet, end at saa maatte han blive valgt, navnlig ved Hjælp af hans Leiere, de smaa Borgere og Almuesmændene, og at disses Valgret ved andre Leiligheder kunde blive generende, faldt ham ikke ind; han havde endnu ikke mistet alle sine Illusioner, han var endnu saa ung i Politiken. Hans jevne, rolige Forstand oprørte sig vel et Øieblik mere end hans Beskedenhed; men han trøstede sig med, at en Byfoged altid holdt en Fuldmægtig, og hvad kjendte desuden mangan ung Cancelliskriver eller Assessor til den Byes Anliggender, der bleve betroede ham, hvad Erfaring havde en saadan kjøbenhavnsk Herre i Sammenligning med en gammel, anseet Borger som han, Agenten? - Hans 290 næste Spørgsmaal var, hvorledes der skulde forholdes med Næringen, om enhver Kik-in-die-Welt skulde have Lov til at fordyre Kornet, nedsætte Prisen paa Kaffe og Sukker, concurrere med gamle Skatteborgere, ruinere sig selv og snyde sine Creditorer? Denne vanskelige Sag angaaende Næringsfriheden, erklærede Dalberg, var et aabent Spørgsmaal. Svaret lukkede Munden paa Agenten; thi han forstod det ikke. Han fattede stor Agtelse for Dalberg, og Agtelsen steg til en frygtblandet Beundring, da han yttrede, at naar man fik Skattebevillingsret, kunde Borgerne lukke deres Lommer for Regeringen og tvinge Regeringsmændene til at komme og give gode Ord. Fra dette Øieblik havde Theilmann kun det Ene imod Dalberg, at han var »for klog«, og Dalberg, der nu troede ham saa vel beredt, som en saadan gammel Cavaleer kunde blive, vendte sig fra ham til Damerne. Han havde let ved at drage dem ind i den politiske Samtale, deels fordi han foretrak at holde den i det Almindelige, om Nationalitet og Frihed, deels fordi han fremførte Paastande, der lød smukt i deres Øren: Kvinderne vare ikke længer Slavinder; det var fuldt saa meget deres som Mandens Ret at tilhøre det Store, Almindelige, at frigjøre Tanken fra det daglige Livs smaa Forhold og fæste den paa høie, begeistrende Ideer. See til Frankrig! Hvilken Rolle have ikke Damer som Tallien, Roland, Staël, Recamier o. s. v. spillet, hvilken Indflydelse have de ikke udøvet! Og skulde ikke Damerne beskjæftige sig med Politik? Det var dog dem, der som Mødre skulde opdrage Fædrelandets Sønner, sende dem til Strid og til Seir, som Søstre og Hustruer skjønnsomt deeltagende og opmuntrende hærde Mændenes Mod!